

Eerste Advent, 29 november 2015

Preek: met Ruth onderweg naar Bethlehem

Bijbellezing: Ruth 1

Advent

De Adventstijd is sinds eeuwen in de kerk bedoeld als een tijd van bezinning, inkeer, gebed en vasten. Hoe haaks staat dat vaak op onze tijd! Vandaar dat wij een moment met Ruth zullen oplopen, onderweg naar Bethlehem. Ruth zal ons meenemen op die bijzondere weg van God met de wereld, die via Bethlehem loopt.

De geschiedenis van Ruth is meer dan een familiegeschiedenis... In deze kleine familiegeschiedenis ontdekken wij Gods weg met het volk Israël... en nog groter: in deze familiegeschiedenis van Naomi en Ruth ontdekken wij ook Gods weg met de wereld.

Gods weg met Israël

Het levensverhaal van Ruth speelt zich ook af in de Richterentijd (Ruth 1:1). Te midden van al de verwickelingen en spanningen die er in de tijd van de Richters waren (oorlogen, misoogsten, hongersnoden, grove zonden van het volk, geloofsafval) zien wij opeens een klein gezin... het gezin van Elimelech en Naomi. Dat kleine gezin zou in die Richterentijd heel niet opgevallen zijn. Ze ging bovendien emigreren naar het land Moab, om daar meer geluk te vinden.... maar juist dit kleine gezin zou een schakel blijken te zijn... want uit dit gezin werd via een omweg de beloofde koning van Israel geboren, koning David. Juist dit onbekende gezin werd de schakel tussen de richters die het volk steeds weer moesten redden... en de toekomstige koning David die voor stabiliteit en rust zou zorgen. Via een bijzondere omweg... via een heidense vrouw uit Moab, via Ruth (overgrootmoeder van David), via deze bijzondere weg werd door God voor een koning gezorgd die het volk Israël zal gaan leiden... Ja, via deze weg is zelfs de grote Koning, Jezus Christus, tot de wereld gekomen. Zoon van David. Zoon van Ruth.

Gods weg met de wereld

Ik denk dat wij nog een grotere lijn in deze kleine familiegeschiedenis mogen zien, namelijk de weg van God met de wereld:

Naomi = Israël. In die Naomi en haar levensweg zie ik het volk Israël en haar levensgeschiedenis weerspiegeld. Het volk Israël dat ook zoveel jaren in het buitenland verbleef. In ballingschap. Verdreven uit haar land. En wat een tragiek heeft ook Israël moeten doorstaan. Wat een verliezen! Zie ook Klaagliederen 1 waar Israël zichzelf voorstelt als een ontroostbare weduwe, zoals Naomi ... En ook Klaagliederen 1, 4: 'bitter is het haar.' Israël is bitter. Mara. 'Noem mij maar Mara', zo zei Naomi

Ruth = de kerk, de wereld. Maar Naomi's leven hield niet op in Moab. Naomi gaat terug naar haar land, maar *niet alleen*. Ruth, een heidense vrouw gaat mee... en zegt tegen Naomi onder tranen: 'uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.' Nu, in Ruth zie ik de kerk weerspiegeld... de wereldwijde kerk van alle

tijden en alle plaatsen... *Wij* zijn die Ruth... wij zijn door Israël meegenomen naar Bethlehem... Ja, heidenen waren wij, precies zoals Ruth... wij hoorden niet bij Israël en haar God, wij hadden eigenlijk niets met Israël, maar... wij zijn familie van elkaar geworden... vanwege die ene God: uw God is mijn God.

In die kleine, maar bijzondere geschiedenis van die twee weduwen Naomi en Ruth, onderweg naar Bethlehem, zie ik de wereldwijde kerk samen met Israël optrekken... naar Bethlehem... waar eeuwen later de beloofde Koning zal worden geboren.... David... en Davids Zoon, Jezus Christus....

Als ik die grote lijnen op mij in laat werken hè... Gods weg met Israël... en Gods weg met de wereld, de heidenen die via Israël in Bethlehem werden gebracht.... Als ik die grote lijnen wat probeer te volgen en op mij in laat werken, dan verbaas ik mij erover *hoe bijzonder en ook hoe bijzonder menselijk God te werk gaat*. God Die een beloofde koning aan Israël geeft, via dat onbekende – ik zou haast zeggen: kansloze – gezin van Naomi. God Die redding geeft voor Zijn volk via een ongeplande emigratie naar Moab, wie had zoiets kunnen bedenken? God Die verder gaat met Zijn volk via een familiegeschiedenis, waar ik nog zoveel kanttekeningen bij zou kunnen plaatsen... want emigreren naar een heidens land, dat getuigt niet echt van vertrouwen op God... en trouwen met heidense Moabitische vrouwen, dat heeft God zelfs verboden aan Zijn volk... en Naomi's uitlatingen vind ik ook niet zo zuiver en getuigend van geloof: 'de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan', zei ze aangekomen in Bethlehem, tja, dus aan God zijn al deze dingen te wijten? ... Moet ik in deze geschiedenis Gods werk zien en Gods plannen gewaar worden? Gaat God zo eenvoudig menselijk te werk... op zo'n ongekende en onopvallende manier... met mensen die zo heel erg mens blijken te zijn... Eigenlijk precies ook wat je met het Kerstfeest ziet. God Die zo heel menselijk ter wereld komt... om met de wereld verder te gaan.

God werkt ook nu in de wereld. Op heel menselijke wijze... soms heel onopvallend... en via mensen, waar ik misschien nog heel wat kanttekeningen bij kan plaatsen wat betreft hun woorden, hun geloof, hun houding... God werkt nog steeds op dezelfde manier... met dezelfde menselijke mensen... vaak in het verborgen... vaak via voor ons vreemde, ongedachte wegen... maar juist daarin schittert Gods grootheid. Laat ik zo met open ogen in de wereld staan... en laat ik zo ook naar mijzelf kijken. God gebruikt blijkbaar zulke kleine schakeltjes als Ruth in Zijn grote werk. God neemt mensen in dienst die heel niet opvallen..., mensen die heel geen aanzienlijke staat van dienst hebben..., vreemdelingen..., mensen in levensomstandigheden waarvan je je afvraagt of zij nog wel iets kunnen bijdragen... juist die mensen zie je in Gods plan worden opgenomen. De ketting van Gods heilswerk loopt via heel vreemde schakeltjes. Hoe zou God u en mij hebben bedacht als schakeltjes in Zijn grote werk? ... Als ik naar die vreemdeling Ruth kijk... en eeuwen later naar dat jonge meisje Maria die voor

haar huwelijk zwanger bleek te zijn... Gods grootheid schittert juist in kleine mensen. Wat bijzonder hè?

Met Ruth meegaan naar Bethlehem

Wij zijn vandaag met Ruth op weg naar Bethlehem. Ruth nodigt ons uit om ook onze voetstappen te drukken in de weg die God met de wereld gaat. Om mee te gaan. Maar deze weg naar Bethlehem is niet bepaald een weg die je blindelings en al vrolijk wandelend kunt gaan. De wereld om ons heen mag dan met het grootste gemak de Kerstdagen tegemoet gaan en zich al in de feeststemming wanen... Ruth laat ons zien wat die weg naar Bethlehem inhoudt, wat die weg die God met de wereld gaat, ten diepste inhoudt.

Ruth moest al haar zekerheden loslaten, toen zij met Naomi meeging. Al het oude en vertrouwde liet zij achter. Zij koos ervoor om vreemdeling te worden... in een land dat voor haar vreemd was en dat haar vreemd vond. Ruth liet al haar zekerheden los. Wat had zij als kansarme, kinderloze weduwe in dat vreemde land te zoeken? Naomi heeft haar daar ook nadrukkelijk op gewezen: 'Waarom zou je met mij meegaan, Ruth? Volg je hart, volg Orpa je schoonzus. Orpa heeft haar familie, haar veilige thuisbasis... Orpa heeft haar cultuur, haar goden... Orpa heeft hier in dat land haar veiligheid en zekerheid... maar wat heb jij in Bethlehem? Ruth heeft alles wat vertrouwd was, achtergelaten... en ging een weg van loslaten... en niet achterom kijken.

Dat is de weg naar Bethlehem. In Bethlehem mogen wij onze Redder vinden... wat prachtig om straks Kerstfeest te mogen vieren... om je verlossing te vieren, om te mogen herdenken dat God met ons wil zijn...!, maar die weg naar Bethlehem is een weg van bezinning, van inkeer, van Advent. Die weg naar Bethlehem, naar het Kerstfeest, betekent: al je eigen zekerheden loslaten. Je eigen routes opgeven. Ervoor kiezen om een vreemdeling in de wereld te zijn. Om het te wagen met deze God. ... Waarom koos Ruth voor deze God: 'uw God is mijn God'? Waarom? Die God van Naomi was God Die ervoor zorgde dat je weg kalm en rustig zou verlopen. Nee, wat heeft Naomi veel moeten maken...! Wat een strijd heeft zij gehad met haar geloof en haar God. 'De Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan! zo verzuchtte Naomi verbitterd. Ruth ging een toekomst tegemoet met een God Die ons niet voor verliezen en lijden spaart... een God Die vele vragen oproept, een God Die wij niet altijd zullen begrijpen... een God Die van ons verlangt dat wij onze eigen zekerheden achter ons laten en het met Hem wagen...

Ruth maakte een ingrijpende keuze, die haar hele leven een ander wending gaf. ... En ik? Waag ik het met die God... ga ik met Hem op weg? Ga ik ook die weg... die weg van loslaten, van het vertrouwde achterlaten... die weg waarop ik niet achterom kijk, maar vooruit kijk... die weg waarop ik mij misschien een vreemdeling zal voelen te midden van mijn medemensen...? Durf ik die weg naar Bethlehem te gaan... terwijl ik op die weg niet voor verliezen en lijden wordt gespaard... terwijl van mij wordt gevraagd of ik mij wil geven uit liefde voor die ander, voor die

Naomi's die met mij optrekken... ga ik met die God, achter Ruth aan, onderweg naar Bethlehem?

Op het kruispunt naar Bethlehem staan drie mensen... Naomi, Ruth en Orpa...

Orpa keerde om. Zij koos de veiligste weg. Ze ging verder met haar oude, vertrouwde leven. Misschien dat zij weer trouwde... misschien dat zij toch nog kinderen kreeg... misschien dat het allemaal goed met haar kwam en dat zij een rijk leven mocht ontvangen, heerlijk...! Maar Orpa... Orpa komen wij nergens meer tegen in de Bijbel. Zij koos voor haar eigen toekomst, zij schreef haar eigen levensverhaal...

Naomi ging wel de weg naar Bethlehem. Maar zij ging verbitterd haar weg. Naomi zat helemaal vast in haar verdriet... Ze ziet niet meer de hulp van anderen, de liefde van anderen. Ze zag alleen zichzelf nog maar... en haar bitterheid.

Orpa koos voor haar eigen toekomst. Naomi ging wel de weg naar Bethlehem, maar ze was nog zo bezig met zichzelf en wat zij had moeten meemaken... Ruth ging diezelfde weg als Naomi... met diezelfde God... maar Ruth zag meer dan haar lijden, haar verdriet, haar loslaten... Ruth gaf haar toekomst uit handen. Ruth zag haar taak voor haar naaste. Ruth gaat, zonder geluk te verwachten, in vrouwen op weg. ... Ruth ging een weg waarop zij haarzelf overgaf... waarop zij haarzelf en haar zekerheden opgaf... een weg waarop zij dienstbaar mocht zijn aan Gods plan. En op die weg, die heftige weg, mocht zij een schakeltje worden in die lange rij van mannen en vrouwen die die door God in dienst genomen. Ruth, de voormoeder van de Heere Jezus. Wat leek zij in zekere zin al op Hem!

Op deze weg kwam Ruth thuis. Dat staat tenslotte zo mooi in het laatste vers van onze Bijbelzetting vermeld, (vers 22): 'zij keerde terug uit de vlakten van Moab'. Dit zinnetje slaat niet op Naomi, maar op Ruth. Ruth keerde terug. Maar dat klopt toch niet? Ruth hoorde toch in Moab? Er is toch geen sprake van een terugkeer? Toch wel: haar thuis was niet in Moab. Haar thuis was niet bij haar familie. Niet bij haar volk en cultuur. Haar thuis was elders. In Bethlehem. Daar mocht zij thuiskomen.

Wij mochten in deze kleine familiegeschiedenis de grote lijnen zien van Gods weg met Israël en Gods weg met de wereld.

Laten wij achter Ruth aangaan en onze voetstappen zetten op die weg van God. Laten wij met Ruth op weg gaan... op weg naar Bethlehem... een weg van bezinning, van inkeer. Een weg van loslaten..., van vertrouwen..., van je leven aan God overgeven... en er voor de ander zijn. Een weg waarop je niet voor het lijden wordt gespaard. Maar een weg waarop je uiteindelijk thuis mag komen. Want je ware thuis... wordt straks geboren in Bethlehem. Amen.

ds. E.G. (Eddy) de Kruijf
tel. 010 210 89 71
dekruijf@live.nl